

Asia: VN/9067/2020

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi mediatukilautakunnasta ja valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta journalistisen sisällön edistämiseen

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita

RadioMedia kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto mediatukilautakuntaa koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta ja valtioneuvoston asetuksesta koskien valtionavustusta journalistisen sisällön edistämiseen. RadioMedian kommentit liittyvät pääasiassa valtioneuvoston asetukseen ja valtionavustuksen myöntämisen kriteereihin.

Pääviestit

1. RadioMedia pitää tärkeänä, että valtion avustus myönnetään koronakriisistä kärsineelle medialle selkeisiin taloudellisiin kriteereihin perustuen siten, että avustus kohtelee media-alaa yhdenvertaisesti ja kilpailuneutraalisti.
2. RadioMedia esittää valtionavustuksen myöntämistä palkkatukena. Valtionavustuksen myöntämisen kriteerit on tärkeää pitää tarkasti erillään toimituksellisen aineiston sisällöllisestä arvioimisesta.
3. Koronakriisi on vähentänyt radiotoimialan mainosmyyntiä olennaisesti huhti-toukokuussa. RadioMedia pitää tärkeänä, että mainosmyynnin menetystä verrataan edellisen vuoden vertailukelpoiseen ajankohtaan eli vastaaviin kuukausiin viime vuonna.

4. Valtionavustuksen tulisi olla medianimikekohtainen. Radiotoimialan kannalta tämä tarkoittaisi radiokanavakohtaista tarkastelua. Näin pystytään parhaiten turvaamaan monimuotoisen mediatarjonnan säilyminen sekä mahdollisimman monen medianimikkeen toimintaedellytykset kriisin yli.

5. RadioMedia pitää tärkeänä, että mediatukilautakunnan jäsenet ovat riippumattomia avustuksen saajista. Lautakunnan jäsenet eivät voi toimia media-alan tai tähän läheisesti liittyvän edunvalvontaorganisaation palveluksessa, jotta jäsenet ovat myös tosiasiallisesti riippumattomia hakijoista.

Huomionne tuen myöntämisen kriteereistä ja tukikelpoisuudesta (VN asetus)

Valtionavustuksen myöntäminen

RadioMedia pitää tärkeänä, että valtionavustus myönnetään mediayrityksille selkeisiin taloudellisiin kriteereihin perustuen, jotta se kohtelee yrityksiä yhdenvertaisesti ja kilpailuneutraalisti. Avustuksen myöntämisen kriteereiden ei tule liittyä sisällölliseen arviointiin. RadioMedia esittää pääpiirteiltään Medialiiton kanssa samansisältöisiä muutoksia valtioneuvoston asetukseen. Esityksemme lähtökohdانا on avustuksen myöntäminen palkkatukena ilman toimituksellisen aineiston sisällöllistä arviointia.

Asetuksen tavoite ja tarkoitus

Asetusluonnoksen mukaan 2 ja 4 pykälissä säädettäisiin avustuksen tavoitteesta (2 §) ja avustuksen tarkoituksesta (4 §). RadioMedian mukaan asetuksen 4 §:ssä säädetty avustuksen tarkoitus ei riittävässä määrin turvaa journalismin riippumattomuutta. Avustuksen myöntämisen kriteereiden ei tule liittyä journalismin sisältöön. Mikäli avustuksen myöntämisen kriteereinä olisi asetusluonnoksen 4.2 §:n mukaisesti tutkivan journalismin tai tavanomaista syvällisempien journalististen kokonaisuuksien tuottaminen, journalismin sisältöön kohdistuvaa arviointia ei olisi mahdollista välttää.

RadioMedia esittää seuraavia muutoksia 4 §:n 2 momenttiin.

Asetusluonnos

4 § Avustuksen tarkoitus

Liikenne- ja viestintävirasto voi 2 §:ssä tarkoitetun tavoitteen toteuttamiseksi hakemuksesta myöntää 1 §:ssä tarkoitettua valtionavustusta journalismin edistämiseksi.

Avustusta voidaan myöntää monipuolisen valtakunnallisen, alueellisen ja paikallisen journalismin, tutkivan journalismin tai tavanomaista syvällisempien journalististen kokonaisuuksien tuottamiseen. Tukea voidaan myöntää myös digitaalisten julkaisujen ja journalistisen sisällön lisäämiseen tai vahvistamiseen.

RadioMedian muutosesitys

4 § Avustuksen tarkoitus

Liikenne- ja viestintävirasto voi 2 §:ssä tarkoitetun tavoitteen toteuttamiseksi hakemuksesta myöntää 1 §:ssä tarkoitettua valtionavustusta journalismin edistämiseksi.

Avustusta voidaan myöntää toimituksellisen työn kustannuksien kattamiseksi.

Valtionavustuksen myöntämisen edellytykset

Asetuksen 5 §:ssä säädettäisiin valtionavustuksen myöntämisen edellytyksistä.

RadioMedia esittää, että valtionavustuksen myöntämisen edellytyksien täyttymistä tarkastellaan medianimikekohtaisesti. Medianimikekohtainen tarkastelu mahdollistaa yksittäisten radiokanavien toimintaedellytysten turvaamisen kriisin yli, vaikka konsernitason avustuksen myöntämisen edellytykset eivät täytyisi. Näin pystytään parhaiten turvaamaan monipuolinen mediatarjonta ja säilyttämään mahdollisimman monta medianimikettä.

RadioMedia esittää lisäksi muutoksia asetusluonnoksen 5 §:n 7-kohtaan ja poistettavaksi kokonaan kohdan 5.

Asetusluonnoksen perusteluistion mukaan muun muassa tiettyyn harrasteeseen, harrastukseen, viihteeseen tai pelkästään kulttuuriin keskittyvät tiedotusvälineet ja muut vastaavat julkaisut eivät täyttäisi avustuksen myöntämisen edellytyksiä. Perustelutekstin mukaan tarkoituksena on, että avustus kohdentuisi erityisesti paikallisen, alueelliseen ja valtakunnallisen demokratian kannalta tärkeille yleisuutismedioille (5 §:n 5-kohta).

RadioMedia pitää rajausta median monipuolisen tarjonnan turvaamisen sekä mediatoimijoiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta ongelmallisena. Lisäksi edellytyksen soveltaminen

edellyttäisi median sisällöllistä arvioimista, jota RadioMedian näkemyksen mukaan tulisi välttää. Tämän vuoksi RadioMedia esittää, että kohta 5 poistetaan avustuksen myöntämisen edellytyksistä. Tältä osin avustuksen saannin edellytykseksi tulisi riittää kohta 4, jonka mukaan tiedotusvälineen tulee olla laajalta saatavilla. Kohdan 4 mukainen edellytys rajaa tuen saannin ulkopuolelle medianimikkeet, jotka on tarkoitettu ainoastaan ennakolta rajatulle joukolle, kuten ammattiliiton tai puolueen jäsenille.

Koronakriisi on vähentänyt voimakkaasti radiomainosmyyntiä. Tämän vuoksi on perusteltua kohdistaa avustus nimenomaan mainosmyynnin menetyksistä eniten kärsineille medioille. Mainosmyynnin määrä vaihtelee kalenterikuukausittain huomattavasti, joten todelliset menetykset saadaan selville vertaamalla tuloja edeltävän vuoden vastaaviin kuukausiin. Koronakriisin vaikutukset alkoivat maaliskuun puolivälissä. Tämän vuoksi huhti-toukokuun myyntitilastot antavat oikean kuvan koronakriisin vaikutuksista radiotoimialalle esitetyn maalishuhtikuun sijaan.

Kaupallinen radiotoiminta aloitti uusilla toimiluvilla 1.1.2020, minkä myötä Suomessa käynnistettiin uusia radiokanavia vuoden alusta alkaen. Tämän vuoksi on tärkeää, että mainosmyynnin menetyksiä arvioitaessa huomioidaan myös uudet toimijat, joilla ei ole ollut toimintaa edeltävän vuoden aikana.

Asetusluonnos

5 § Valtionavustuksen myöntämisen edellytykset

Tukea voidaan myöntää Suomessa toimivalle tiedotusvälineelle:

7) jonka liikevaihto on COVID 19 –tartuntatautiepidemian johdosta vähentynyt vähintään 30 %:a maalishuhtikuussa 2020 verrattuna vuoden 2020 tammi-helmikuuhun;

RadioMedian muutosesitys

5 § Valtionavustuksen myöntämisen edellytykset

Tukea voidaan myöntää Suomessa toimivalle tiedotusvälineelle:

7) jonka mainosmyynti on COVID 19 –tartuntatautiepidemian johdosta vähentynyt vähintään 30 %:a ja kokonaismyynti on vähentynyt vähintään 10 %:a huhti-toukokuussa 2020 verrattuna edeltävän vuoden vastaavaan ajankohtaan. Mikäli media on aloittanut toimintansa vuoden 2019 toukokuun jälkeen, käytetään vertailukohtana vuoden 2020 tammi-helmikuun mediamyynnin keskiarvoa.

Huomionne tuen enimmäismäärästä (VN asetus)

Avustuksen määrä

Asetusluonnoksen mukaan 7 §:ssä säädettäisiin avustuksen enimmäismäärästä.

RadioMedian näkemyksen mukaan asetusluonnoksessa esitetty malli jättää liikaa tulkinnanvaraa, minkä vuoksi esitämme muutoksia selkeyttämään tuen myöntämisen kriteereitä. Kriteereiden tulee olla mahdollisimman yksiselitteisiä ja kohdella media-alaa tasapuolisesti.

RadioMedia esittää muutoksia 7 §:ään siten, että avustusta myönnettäisiin toimituksellista työtä tekevien henkilöiden palkkakustannusten ja toimituksellisen sisällön freelance-ostojen kustannusten kattamiseksi. Pykälässä säädettäisiin laskentaperusteista, joiden mukaan valtion talousarvion mukainen viiden miljoonan euron suuruinen tuki jaettaisiin taloudellisiin kriteereihin perustuen.

Hakijan tulisi ilmoittaa hakemuksessa nimikekohtaisesti vuoden 2019 tilinpäätöksen mukaiset toimituksellisen työn henkilötyövuodet (palkkasuhde) sekä freelance-ostot henkilötyövuosiksi muutettuina. Freelancetyö muunnettaisiin henkilötyövuosiksi käyttäen laskentaperusteena kyseisen median toimituksellisen työntekijän keskimääräistä palkkakustannusta sivukuluineen. Tämä tulisi huomioida myös asetuksen 8 §:ssä, jossa säädettäisiin hakemuksessa annettavista tiedoista.

Avustuksen suuruus yhtä toimituksellista työtä tekevää henkilöä kohden saataisiin jakamalla osoitettu viiden miljoonan euron valtionavustus saatuihin hakemuksiin perustuvalla toimituksellista työtä tekevien henkilöiden yhteenlasketulla lukumäärällä.

Mikäli medianimikekohtainen mainosmyynti olisi vähentynyt yli 50 prosenttia huhti-toukokuussa verrattuna vertailuajankohtaan, maksettaisiin avustus 1,3-kertaisena verrattuna medioihin, joiden mainostulot ovat pienentyneet 30-50 prosenttia.

Avustusta myönnettäessä 7 §:n perusteella laskettavasta määrästä otettaisiin vähennyksenä huomioon valtiokonttorin myöntämä kustannustuki.

Asetusluonnoksen mukaan avustus on myönnettävä viimeistään 31.12.2020. RadioMedia pitää tärkeänä, että avustus saataisiin myönnettyä ja maksettua medioille mahdollisimman pikaisesti, sillä tilanne on monin paikoin kriittinen.

Asetusluonnos

7 § Avustuksen enimmäismäärä

Avustusta voidaan myöntää enintään 50 %:a 4 §:n 2 momentin mukaisen sisällön tuottamisen kustannuksista.

Avustuksen kokonaismäärä on kuitenkin enintään 800 000 euroa yritystä kohti. Avustus on myönnettävä viimeistään 31. joulukuuta 2020.

Jos kaikille 5 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttävälle hakijoille ei ole osoitettavissa avustusta, myönnetään avustusta ensi sijassa COVID 19- tartuntatautiepideemiasta eniten kärsineille hakijoille sekä sellaisten alueiden hakijoille, joissa ammattimaisen journalismin tuottamisen arvioidaan vaarantuneen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös 4 §:n mukaiset avustuksen käyttötarkoitukset.

RadioMedian muutosesitys

7 § Avustuksen määrä

Avustusta voidaan myöntää toimituksellista työtä tekevien henkilöiden palkkakustannuksiin ja toimituksellisen sisällön freelance-ostojen kustannuksiin.

Avustuksen kokonaismäärä on enintään 100 000 euroa medianimikettä kohti ja 800 000 euroa yritystä kohti. Mikäli medianimikekohtainen mainosmyynti on vähentynyt yli 50 prosenttia huhti-toukokuun 2020 aikana verrattuna edeltävän vuoden vastaavaan ajankohtaan, maksetaan avustus 1,3-kertaisena. Avustus on myönnettävä viimeistään 31. joulukuuta 2020.

Avustus jaetaan 5 §:n edellytykset täyttävälle hakijoille ja sen määrä lasketaan saatujen hakemusten perusteella. Avustuksen suuruus yhtä toimituksellista työtä tekevää henkilöä kohden saadaan jakamalla viiden miljoonan euron valtionavustus saatuihin hakemuksiin perustuvalla toimituksellista työtä tekevien henkilöiden yhteenlasketulla lukumäärällä. Toimituksellista työtä tekevien henkilöiden lukumäärää laskettaessa huomioidaan sekä palkkasuhteessa olevat henkilöt että freelance-ostojen kustannukset henkilötyövuosiksi muutettuina. Freelance-ostot muutetaan henkilötyövuosiksi jakamalla freelance-ostojen kustannukset median toimituksellisten työntekijöiden palkkakustannuksien (sivukuluineen) keskiarvolla.

Avustusta myönnettäessä vähennyksenä huomioidaan valtiokonttorin myöntämä kustannustuki.

Huomionne mediatukilautakunnasta, sen tehtävistä, roolista ja kokoonpanosta (HE)

RadioMedia pitää tärkeänä, että mediatukilautakunta ja sen jäsenet ovat riippumattomia avustuksen saajista ja hakijoista. Mikäli mediatukilautakunnan jäsenet olisivat palkkasuhteessa alan edunvalvontaorganisaatioon, tosiasiallinen riippumattomuus vaarantuisi. RadioMedia esittää, että mediatukilautakunnan jäsen ei voi olla edunvalvontaorganisaation palveluksessa.

Huomionne tuen vaikutuksista

Radiotoimialan tukeminen koronakriisissä on ensiarvoisen tärkeää. Vaikutukset radiotoimialaan ovat olleet mittavia mainosmyynnin menetysten seurauksena. Valtionavustuksella voidaan turvata monipuolisen radiotarjonnan säilyminen myös koronakriisin yli.

RadioMedia pitää valtion talousarvion mukaista viiden miljoonan euron suuruista avustusta kuitenkin valitettavan pienenä. Mainosmenetykset media-alalla ovat olleet satoja miljoonia euroja, eikä vaikutuksia valitettavasti edes kriittisimmiltä osin pystytä paikkaamaan viiden miljoonan euron avustuksella.

Muuta

-

Halkola Johanna
RadioMedia ry